

trægter Sagen. Jeg troer netop, det havde været bedst, at man var kommen frem med Forslaget; thi da havde man kunnet see, om Thinget deelte disse Sympathier. Imidlertid, det er nu uklart, om Rigsdagen eller i alt Fald Landstinget vilde gaae ind derpaa, og det er et Punkt, der vil have væsentlig Betydning lige overfor Lovforslagets Skjæbne. Fra Grundlovens Side troer jeg ikke, der maatte være Noget imod at give det denne Charakter. Jeg troer heller ikke, at man kan sige, at Staten derved skulde have seet bort fra det Forhold, hvori Folketirken stod til den; thi naar Staten med Hensyn til Folketirken for det Første stiller den under en Statsminister, og altsaa henstiller kirkelige Sager til Kongens Afgjorelse efter Ministerens Indstilling, og dernæst henlægger den hele Afgjorelse under Rigsdagen, saa troer jeg ikke, der kunde siges at være Fare tilstede; naar man med Hensyn til reent kirkelige Anliggender overlader disse til Regjeringen i Forbindelse med et kirkeligt Organ, hvad ogsaa selv Udvalget har bragt i Forslag. Det andet Punkt angaaer Valget af Medlemmer til Kirkeraadet. Jeg maa ogsaa her bemærke, at man i Kirkecommissionen var gaaet ud fra, at Menighedsraadene skulde afgive Grundlaget for disse Valg. Man meente, at man ved saadanne Raad bragte en Samling af Mænd tilstede, der ifølge deres hele Livsvirksomhed kunde ansees for at have stor Interesse for de Forhold, der kom paa Bane i Kirkeraadet. Jeg kan paa ingen Maade erkjende, at der skulde være tilstrækkelig Grund til med Hensyn til dette Punkt ved Spørgsmaalet om den eventuelle Ordning af Forsætningen at gaae bort fra den Vej, der er fulgt af Ministeriet i de sidste Aar, ved at bringe en Forening af Præster og Menigheder istand i de omtrent 250 Menighedsraad i Landet; men jeg troer tværtimod, at det maa betragtes som et stort Gode, at noget Saadant er skeet. Det staaer jo altid frit for at træffe nærmere Bestemmelser angaaende disse Raad; men, som sagt, jeg troer, at der her ogsaa er en Uvilligelse tilstede fra den Ansuelse, der af Commissionens Majoritet blev gjort gjældende, og ogsaa i saa Henseende er det beklageligt, at en saa stor Forskjellighed viser sig. Jeg kommer

nu til det sidste Punkt, og jeg skal indskrænke mig hertil for ikke, da Tiden er saa langt fremrykket, at trætte Thinget. Det er med Hensyn til de saa ofte omtalte Landemoder og deres Forhandlinger. Jeg troer, at det af et æret Medlem af Udvalget (Maddig) alt er udtalt, at man havde søgt at fremkalde en vis horreur for disse Landemoder, hvad der skulde komme ud af dem, og hvad de stode paa Rippet til at blive til; men jeg troer, at dette er meget ugrundet. Jeg frygter for, at man ved at finde enkelte Udtalelser af Geistlige har fundet sig saa ubehageligt berørt, at man derved er kommen til at oversføre dem paa Landemoderne i det Hele, hvad dog i det Hele ikke er rigtig. Jeg har allerede tidligere udtalt, at det ikke var noget ganske Nytt, men Noget, der sør var skeet, og udtrykkelig omtalt, at der kunde blive Spørgsmaal om at samle Præsterne ved Landemoderne, for at der kunde blive Leilighed til at forhandle Spørgsmaal af almindelig kirkelig Interesse. Dernæst har jeg henviist til, at ad denne Vej har man bragt forskellige Love frem, der ellers vanskeligt kunde være komne. Det forekommer mig, at der er en vis Modsigelse i de Bemærkninger, som ere fremsorte af den ærede Viceformand (Lohmann) om Landemoderne; han har i det Hele havt den største Tilbøielighed til at see Alt i saa sort et Lys som muligt; der har været Tale om deres fuldstændigt uorganiserede Tilstand, saa at der ikke engang udtrykkelig var indrømmet dem Afstemning, hvori de kunde give deres Vota tilkjende. Dette blev fremhævet for at vise, hvor ulovlige de havde været, medens man dog derved havde overseet, at dette var en Mangel, der, hvis man ellers vilde benytte dem, med Lethed kunde afhjælpes. Men saa har man i modsat Retning sagt, at der saa en saa overordentlig stor Betydning deri, idet man har fremhævet, at man kunde være udsat for en smut Morgen at vaagne op og see sig hensat under Præsteheredømmet, og dette altsaa gennem Præsterne i disse uorganiserede Forsamlinger, hvor der blot var givet Leilighed til Forhandling; skulde der virkelig deri kunne sees nogen Fare? Jeg troer det ikke. Men hvad jeg tværtimod troer maa betragtes som en meget uheldig og meget fare-